

Handläggare: Åsa Crafoord
Telefon: 08-5080 05 041

Dnr - - 2007

Sammanträde 23 oktober 2007

Till
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Lokalt program 2007-2009 för insatser till personer med psykiska funktionshinder i Hässelby-Vällingby

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden beslutar att godkänna föreliggande förslag till lokalt program för insatser till personer med psykiska funktionshinder.

Leif Spjuth
stadsdelsdirektör

Birgitta Härröd
avdelningschef

Sammanfattning

I enlighet med nämndbeslut 2005 har förvaltningen nu uppdaterat och utvecklat stadsdelens lokala program för insatser till personer med psykiska funktionshinder. Programmet utgår från stadsdelens uppdrag att erbjuda de psykiskt funktionshindrade en god bostad, ett fungerande boendestöd, sysselsättning och en meningsfull fritid. Det omfattar åren 2007-2009 och däri redovisas planerade förändringar, verksamhetsutveckling och utbyggnad som bedöms inrymmas inom befintlig budgetram genom omfördelning och effektiviseringar.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Vuxenavdelningen inom Individ- och familjeomsorgen. Tankar och synpunkter har inhämtats från Psykiatricentrum Väst, RSMH och Hässelby-Vällingby IFS. Ärendet har behandlats i handikapprådet 24 september 2007. Facklig samverkan har skett i avdelningsgruppen 5 september 2007.

Bakgrund

Stadsdelsnämnden godkände i april 2005 förvaltningens förslag till lokalt program för insatser till personer med psykiska funktionshinder. Detta med anledning av ett tidigare uppdrag som nämnden givit förvaltningen. Förvaltningen har nu, två år senare, uppdaterat och utvecklat programmet i vilket redovisas förvaltningens syn på framtida insatser för den berörda målgruppen utifrån omvärldsförändringar och ekonomiska förutsättningar.

Förvaltningens förslag till program

Uppdraget

Stadsdelsnämnden har ansvar för att erbjuda personer i åldersgruppen 20-65 år med psykiskt funktionshinder;

- en god bostad
- ett fungerande boendestöd
- sysselsättning och en meningsfull fritid

Detta program omfattar åren 2007-2009 och allt som planeras i form av förändringar, verksamhetsutveckling och utbyggnad avses rymmas inom nuvarande ram genom omfördelning och effektivare resursutnyttjande.

Konkurrensutsättning

Stadsdelsnämnden har genom beslut i ärendet om aktivitetsplanen för upphandling och konkurrensutsättning, föreslagit tidplan för när vissa verksamheter skall upphandlas. Enligt denna kommer verksamheten med Personligt Ombud (PO) att provas först.

Lokalöversyn

En lokalöversyn pågår, enligt nämndens uppdrag, för att effektivisera och samordna sysselsättning och träffverksamhet. Enheten har också stora lokalkostnader för PO-verksamhet och boendestöd. En noggrann inventering av lokalbehoven med brukarnas behov i fokus ligger till grund för planeringen.

Målgruppen förändras

Invånarantalet ökar i stadsdelen i samband med nyproduktion av bostäder. Det innebär också att socialpsykiatrins målgrupp förändras. Gruppen personer med utländsk bakgrund med diffus problematik ökar i antal. Delvis kan detta vara en följd av den ökande gruppen flyktingar som flyttar till stadsdelen. Gruppen är svårutredd och samarbete med transkulturellt centrum och Traumacentrum kan utvecklas.

Vidare ökar gruppen unga psykiskt funktionshindrade med barn. Ökar gör även gruppen psykiskt funktionshindrade med neuropsykiatrisk problematik.

God bostad

Förvaltningen ska erbjuda olika boendeformer som motsvarar målgruppens differentierade behov. Det behöver finnas boende med hög respektive låg omvårdnadsnivå, boende med personal dygnet runt eller tillgång till personal vissa tider på dygnet, boende där man bara har en kontakt om man så önskar, osv. Det måste också finnas möjlighet att vid förändrade behov, t.ex. ändrad livssituation, kunna välja att flytta inom denna boendekedja.

Nuvarande boendalternativ i stadsdelen

Bostäder med särskild service

Ekeby gruppboende för 24 personer har varit i drift sedan 1995 och består av 24 lägenheter fördelat i två friliggande hus med vardera två våningsplan. Man bor i grupper om 6 personer per våningsplan i egna lägenheter och har där tillgång till ett gemensamhetsutrymme. Den stora gruppen utgörs av personer mellan 50-60 år. Två är över 60 år. Flertalet boende har haft olika långvariga institutionsvistelser (HVB-hem eller psykiatrisk heldygnsvård) bakom sig innan flyttning sker till Ekeby. Samtliga har stora tillsyns- och omvårdnadsbehov. Alla måltider serveras i det gemensamma köket på varje våningsplan. Ekeby är bemannat dygnet runt.

Paradsängen gruppboende för 9 personer på Aprikosgatan har varit i drift sedan 2002 och består av 9 lägenheter i en gemensam trappuppgång. De boende har tillgång till ett gemensamt vardagsrum och kök där man ett par gånger i veckan äter gemensam middag. I övrigt lagar de boende sin egen mat. De boende är i varierande åldrar från c:a 30 till dryga 65 år.

Övrigt boende

Integrerat med Paradsängen finns sedan 2006 *Säteritaket stödboende* som har en inriktning mot personer med mindre tillsyns- och omvårdnadsbehov. Säteritaket har 8 lägenheter som ligger samlade i en fastighet vid Loviselundsvägen. Varje lägenhet består av vardagsrum, sovrum, kök samt badrum. Brukarna har möjlighet att vid behov och önskemål nyttja gemensamhetsutrymmet på Paradsängen. De

har personalstöd dag- och kvällstid efter individuella behov och under natten via telefon med nattpersonal på Paradsängen.

Knutna till Paradsängen/Säteritaket finns också *stödboende i 5 enskilda lägenheter* i Hässelby Gård. Det är lägenheter i det vanliga lägenhetsbeståndet där Paradsängens personal finns tillgängliga via telefon och besök. De boende är välkomna till det gemensamma vardagsrummet på Paradsängen efter eget önskemål.

Paradsängen-Säteritaket har ansvar för sammanlagt 23 boende i gruppboende och stödboende och är bemannat dygnet runt.

Stadsdelsnämnden har hälso- och sjukvårdsansvaret upp till och med sjuksköterskenivå för boende med särskild service. En sjuksköterska delar sin tjänstgöring mellan Ekeby och Paradsängen. Man har också tillgång till jour-sjuksköterska kvällar, nätter och helger via upphandlad entreprenör. En psykiater från psykiatrins öppenvård har mottagning för patienter två timmar var 14:e dag på Ekeby. Gruppbostäderna, men också stödboenden, har ett välfungerande samarbete med psykiatrins öppenvårdsmottagning och vårdcentralen i Hässelby gård.

En viss naturlig omsättning av boende på Ekeby och Paradsängen förekommer varje år och hänsyn har tagits till detta i den långsiktiga planeringen. Det blir några få platser lediga varje år och detta motsvarar efterfrågan inom denna boendekategori under de närmaste åren.

Bräckegatans stödboende för 5 personer ligger i Vällingby centrum. Boendet startade som ett boendekollektiv i landstingets regi under 1990-talet. Boendet omvandlades till ett stödboende i samband med att kommunen tog över och stödinsatserna begränsades till boendestöd. En förändring av de nuvarande boendes omvårdnadsbehov har inneburit behov av verksamhetsutveckling, som påbörjades 2006. Boendestödet har strukturerat boendestödsinsatserna och genomför planerade gemensamma aktiviteter i gemensamhetsutrymmet. Sju personer i enskilda lägenheter är nu knutna till boendet och deltar i verksamhetens aktiviteter. Brukarinflytandet är stort och samverkan söks med psykiatrins öppenvård som erbjuder kursverksamhet i lokalen för de boende och personer i kringliggande stödlägenheter.

Försöks- och träningslägenheter används idag för 13 personer med psykiska funktionshinder. De stödinsatser som ges är i första hand öppet boendestöd, men anknytning till gruppbostad/stödboende prövas också med framgång vid Paradsängen och Bräckegatans stödboende. Ett boendestödsteam har tillsammans med lägenhetsverksamheten inom Vuxenheten utarbetat stödrutiner särskilt utformade för denna boendeform.

Förslag till framtida utbyggnad av boende

Förvaltningen bedömer att det de närmaste 3 åren kommer att finnas behov av flexibla och individanpassade boendelösningar. Det behövs fler platser i stödboende med differentierade omvårdnadsnivåer.

Stödboende i enskilda lägenheter är den mest flexibla boendeformen. Den är enkel att utöka vartefter behov uppstår. Vid Paradsängens gruppboende och Bräckegatans stödboende finns idag kapacitet att utöka antalet lägenheter knutna till verksamheten. För att få en flexibel tillgång till lägenheter i geografisk närhet till Paradsängen och Bräckegatan kommer boendeformen försöks- och träningslägenhet att användas.

Förvaltningen föreslår att ytterligare ett stödboende med 8-10 lägenheter inrättas. Planering pågår för ett stödboende i nybyggnation av hyresrätter i Lövsta Allé vid Lövstavägen där stadsdelen i samband med detaljplaneremiss framfört behov av lägenheter. Inflyttning beräknas till år 2008. Lägenheterna kommer att finnas i närheten av varandra, men i olika trappuppgångar. Det geografiska läget gör det möjligt att knyta stödboendet till Ekeby gruppboende, där personalgruppen anpassas för att kunna möta individuella behov av tillsyn och omvårdnad, alternativt samordnas verksamheten med det öppna boendestödet beroende på målgruppens behov.

Socialtjänstnämnden erbjuder idag ett boende för personer med multiproblematik inklusive missbruk, för kortare tid vid Norrtulls planeringshem, geografiskt beläget inom stadsdelen i Råcksta. Detta boende tillgodoser behovet av placering för utredning och träning inför hemflyttning för målgruppen. De befintliga särskilda boendena har i dagsläget inte personalkapacitet och kompetens att klara av målgruppen. Det är också olämpligt att blanda personer med psykiskt funktionshinder med personer som också har aktivt missbruk inom samma boende. Att starta ett nytt boende för personer med multiproblematik är mycket resurskrävande och kräver hög bemanning med kompetent personal och ett lämpligt geografiskt läge.

Förvaltningen klarar även fortsättningsvis inte att erbjuda alla ett boende inom stadsdelen utan avser att nyttja externa HVB- placeringar (Hem för vård och boende) för ett 30-tal individer. Dessa personer kan indelas i huvudsakligen tre grupper. En grupp har bott mycket länge på HVB-hem där de rotat sig, och bör av den orsaken inte tvingas att flytta. Gruppen med kombinationen psykiskt funktionshinder och missbruk är känslig att flytta och resurskrävande. Vidare finns en tredje grupp som är mycket resurskrävande och i behov av kvalificerat psykiatriskt omhändertagande och behandling. Den sistnämnda gruppen är aktuell för delat kostnadsansvar med landstingspsykiatri enligt den övergripande överenskommelsen om delat kostnadsansvar mellan staden och landstinget. Efter en intensiv period med hemflyttningsarbete har nu fokus skiftat från hemflyttning till att undvika nyplaceringar vid HVB-hem. De nyplaceringar som

ändå görs planeras noga i samarbete med landstingets psykiatri och planering för hemflytt påbörjas redan vid placeringstillfället.

Ett fungerande boendestöd

Boendestödet stödjer totalt cirka 140 klienter boende i stadsdelen, under dagtid på vardagar.

En omdisponering av resurserna har gradvis genomförts där hemtjänstinsats ersatt boendestöd för brukare som inte har förmåga att själva aktivt delta i hemmets skötsel. Hemtjänst sköter ex. städning och matlåda. Vid uppdrag att bryta social isolering har boendestödet kompletterats eller ersatts med insatsen social kontaktperson.

Utvecklingsområden för det öppna boendestödet

Hela gruppen ska stärkas i sin kompetens för att bättre kunna stödja personer boende i försöks- och träningslägenheter. Utvecklingsarbetet sker i samarbete med Lägenhetsteamet vid Vuxenheten.

Kontakter med Hässelbymottagningen ska utvecklas. Kompetensutveckling inom missbruk bör genomföras för att ge stöd i att känna igen tidiga tecken hos klienter med s.k. dubbeldiagnos (samtidigt psykiskt funktionshinder och missbruk).

Hjälpmedel för psykiskt funktionshindrade är ett intressant utvecklingsområde som i hög grad kan bidra till förbättrad livskvalitet för den enskilde och samtidigt minska beroendet av stödinsatser. Samarbete med psykiatrins och primärvårdens arbetsterapeuter för att hitta lämpliga individuellt utformade hjälpmedel bör integreras i arbetsmetoder inom boendestödet. Ett försök planeras där en arbetsterapeut knyts till boendestödet för att sätta fokus på frågan.

Samarbetet med landstingets öppenvård psykiatri ska utvecklas. Där finns intressanta utvecklingsmöjligheter i samarbetet som kan innebära effektivare resursutnyttjande på sikt.

Stödboende för personer med mindre omfattande omvårdnadsbehov kan med fördel organiseras så att boendestödsgruppen kombinerar arbete i stödboende med stöd till personer i enskilda lägenheter. Flexibilitet i tidpunkt för insats har kunnat prövas genom förskjuten arbetstid. Brukares behov av boendestöd på kvällar och helger kan tillgodoses via boendestödjare knutna till Paradsängen/Säteritaket och den planerade utökningen av verksamheten vid Ekeby.

Sammantaget pågår en genomgripande verksamhetsutvecklingsprocess med metodutveckling och tydlig prioritering för att frigöra resurser för uppdraget att undvika nyplaceringar.

Uppsökande verksamhet

Uppsökande verksamhet bedrivs i samarbete med Vuxenenhetens Uppsökarteam. Finansiering sker via centrala medel för Rörliga team som tilldelas stadsdelen. Två handläggare arbetar uppsökande och med att förhindra vräkningar under 2007. Verksamhetens förebyggande karaktär har inneburit att tidiga insatser kunnat göras med gott resultat. En uppsökande verksamhet är viktig för att förhindra problem att öka i omfattning och sluka resurser.

Rätt till sysselsättning

Det är viktigt att kunna erbjuda ett brett utbud av aktiviteter inom ramen för sysselsättning - från enklare till mer avancerade arbetsuppgifter. Det skall finnas tillgång till mer arbetsliknande sysselsättning som kan ge den enskilde möjligheten att så småningom gå ut i arbetslivet eller vidare till studier.

Antalet inskrivna personer på ArbetsCentrum uppgår till 85 och där finns en hög effektivitet i nyttjandegraden av verksamheten. Kursverksamhet med studiecirklar och vissa sysselsättningsgrupper har förlagts till Aktivitetshuset Lovisa. Utbudet av aktiviteter har utvecklats och breddats så att det även passar de unga och de mer välutbildade personerna. En efterfrågad verksamhet är IT-baserade aktiviteter.

Som ett komplement till egen regi verksamhet kommer ett antal personer att gå kvar på Västerorts Aktivitets Centrum (VAC) under överskådlig framtid.

Utvecklingsmöjligheter

För den enskilde kan deltagande i sysselsättningsgrupper, cirklar och besök på träfflokal vara av avgörande betydelse för möjligheten och förmågan att klara ett eget boende. Deltagande i sysselsättningsverksamhet och träfflokal bidrar till att ge struktur i vardagen och att utveckla ett socialt nätverk. Ett internt samarbete med boendestöd fortsätter att utvecklas för att möjliggöra deltagande i verksamheten. Sysselsättningsverksamheten är aktiv i att utveckla samarbetet med landstingspsykiatri.

Behov finns av att skapa en sysselsättningstrappa där den mer hobbybetonade verksamheten utgör grunden, men där även fler alternativ läggs till. Det finns ett behov av att kunna erbjuda praktikplatser inom den öppna arbetsmarknaden, för att förhindra en stagnation i den skyddade verksamhet som ArbetsCentrum utgör.

Rätt till en meningsfull fritid

Genom träfflokalverksamhet erbjuds samvaro för dem som vill och behöver det utan krav på biståndsbeslut.

Träfflokalen Kompassens målsättning är att utifrån den enskildes egna behov och intressen skapa möjlighet till social samvaro, erbjuda en hobbyinriktad sysselsättning samt ge möjlighet att prova på olika kultur- och fritidsaktiviteter. Verksamheten har öppet dagtid på vardagar. Kostnaden för öppethållande lördag/söndag blir orimligt stor i proportion till det fåtal personer som då efterfrågar lunch.

På Aktivitetshuset *Lovisa* har man integrerat träfflokalsverksamhet med sysselsättning. Målsättningen är att erbjuda social samvaro i form av meningsfulla aktiviteter och sysselsättning för i huvudsak yngre personer (20 år och uppåt). Verksamheten fungerar därmed som ett komplement till både Kompassen och ArbetsCentrum. Basen är aktiviteter som bygger på vardagliga sysselsättningar som trädgårdsskötsel och husets skötsel med caféverksamhet.

Utvecklingsmöjligheter

I samråd med brukarna utvecklas sysselsättning/aktiviteter och cirklar.

Meningsfulla aktiviteter och sysselsättning dagtid i lugn miljö efterfrågas av många av de klienter som flyttar till stödboenden i lägenheter. Samarbete med landstingspsykiatri, Smedshagens behandlingsenhet med ansvar för unga nyinsjuknade psykospatienter och öppenvården sker. Inslussning i verksamheten sker i nära samverkan med landstingets personal.

Myndighetsutövningen

En långsiktig målinriktning är att utveckla biståndshandläggarnas kompetens. Biståndshandläggarna tillämpar nu systematiskt utrednings-, dokumentations- och uppföljningsinstrumentet DUR. En juridisk kompetensutveckling planeras under hösten 2007. Ett viktigt uppdrag är utveckla och förbättra samverkan med landstingspsykiatri för att nå samordningsvinster och effektivisera våra insatser.

Samarbetet med socialsekreterare inom Hässelbymottagningen när det gäller klientärenden med komplexa vårdbehov ska fortsätta att utvecklas. Samarbetet med den uppsökande verksamheten inom ramen för Rörliga team ska fortsätta att utvecklas.

Personligt ombud (PO)

PO finansieras till 60 % med statsbidrag från Länsstyrelsen. Hässelby-Vällingbys ombud ingår i PO verksamheten Nordväst, där stadsdelen samverkar tillsammans med ombuden i Kista-Rinkeby, och Spånga-Tensta. PO arbetar helt på uppdrag av klienten och hittills har tjänster efterfrågats i ärenden som rör samverkan kring socialtjänst och psykiatri, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Klienten söker hjälp att få tid hos psykiatri, tandvårdsärenden, boendestödsfrågor, hemtjänst och personlig assistent, boende, vräkningsshot, försäkringsfrågor, sysselsättning m.m. I vissa fall handlar det om avslag på sökt insats där klienten vill ha hjälp med överklagan. Klienter vill också ha hjälp med att fylla i blanketter

och förstå innehållet av skrivelser från myndigheter. Samverkan och samarbete byggs upp med andra myndigheter och organisationer för att skapa de bästa förutsättningarna för klienten. En gemensam modell för att påvisa och rapportera systemfel utarbetas för PO-verksamheten Nordväst.

Enligt stadsdelsnämndens beslut i ärendet om aktivitetsplan för upphandling och konkurrensutsättning, nämns PO som möjlig att upphandla under 2008. Oavsett driftsform kvarstår behovet av PO's funktion.

Planeringsarbete tillsammans med landstingets psykiatri

Socialpsykiatrins ledning i Hässelby-Vällingby och Bromma stadsdelsförvaltningar träffar regelbundet ledningen för Psykiatricentrum Väst för att diskutera planeringsfrågor. Mötena syftar till att för respektive stadsdelsområde ta fram ett lokalt samverkansavtal med landstinget.

Regelbundna möten mellan socialpsykiatrins och IoF-ledningens ledning och landstinget beställarkontor äger också rum för att stärka samverkan mellan berörda parter.

Företrädare för Hässelby-Vällingby och Bromma stadsdelsförvaltningar, Ekerö kommun och Psykiatricentrum Väst träffar brukarorganisationerna i förtroenderådet regelbundet, en gång per termin.

Inom Norra Stockholms psykiatriområde, vilket omfattar stadsdelarna Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm, Spånga-Tensta, Bromma, Hässelby-Vällingby, Kista-Rinkeby, träffas cheferna regelbundet tillsammans med ledningen för Norra Stockholms psykiatri, landstingets beroendevård och patient- och intresseföreningarna RSMH och IFS. Träffarna behandlar aktuella gemensamma frågor av utvecklingskaraktär.

- - - - -